

Bereikbaar voortgezet onderwijs voor iedere leerling in Zeeuws-Vlaanderen

Stichting
Voortgezet
Onderwijs
Zeeuws-Vlaanderen

Postadres

Postbus 375
4530 AJ Terneuzen

Adres

Oude Vaart 1
4537 CD Terneuzen

T 0115 612 155
E info@vozeeuwsvlaanderen.nl
www.vozeeuwsvlaanderen.nl

KvK 71916873
IBAN NL76 RABO 0330 8887 73
BIC RABONL2U

Aanleiding

Goed bereikbaar voortgezet onderwijs (VO) voor alle leerlingen in Zeeuws-Vlaanderen. Dat is waar dit schrijven over gaat. Het is opgesteld voor alle bij het openbaar vervoer betrokken partijen, zoals de provincie, de gemeenten Hulst, Sluis en Terneuzen en alle overige betrokkenen en geïnteresseerden.

De provincie introduceert vanaf 2025 een nieuwe regeling voor het openbaar vervoer. Openbaar vervoer is voor de bereikbaarheid van onze scholen en daarmee de leefbaarheid van onze regio van cruciaal belang. De regeling moet daarom goed aansluiten bij de vraag van de reiziger en de behoeften binnen de regio. We willen van de mogelijkheid gebruik maken om mede namens alle ouders/verzorgers en leerlingen in Zeeuws-Vlaanderen het belang van een goede bereikbaarheid van het voortgezet onderwijs voor iedere leerling in Zeeuws-Vlaanderen te duiden. Dit vanuit de gedachte dat ook een leerling in Zeeuws-Vlaanderen binnen een acceptabele reistijd naar school en naar huis kan gaan.

Context Zeeuws-Vlaanderen

Een grote groep leerlingen in Zeeuws-Vlaanderen heeft dagelijks te maken met flinke reisafstanden en dus een lange reisduur om naar zijn of haar middelbare school te kunnen gaan. Dit is inherent aan Zeeuws-Vlaanderen dat zich kenmerkt door een groot uitgestrekt gebied waar inwoners over het algemeen grote afstanden moeten afleggen om een openbare voorziening te kunnen bereiken. Leerlingen zijn in veel gevallen aangewezen op eigen vervoer (fiets, brommer/scooter) of op de bus om de dagelijkse reis naar school te kunnen maken. Het is daarbij een gegeven dat het openbaar vervoer in Zeeuws-Vlaanderen zich beperkt tot de bus, aangezien andere voorzieningen zoals een trein, metro of tram in de regio ontbreken.

Vandaag de dag kennen we drie brede scholen (vmbo t/m gymnasium) in Zeeuws-Vlaanderen: in Oostburg, Terneuzen en Hulst. Daarnaast bevindt zich een praktijkschool in Hulst (onderdeel van VO Zeeuws-Vlaanderen), een praktijkschool en twee scholen voor speciaal voortgezet onderwijs in Terneuzen (allen onderdeel van OZEO). Het Lodewijk College in Terneuzen beschikt tevens over de regionale voorziening Eerste Opvang Anderstaligen (EOA), die (noodzakelijk) toegankelijk is voor leerlingen uit heel Zeeuws-Vlaanderen. Op dit moment kent de EOA bijna 130 leerlingen, met name afkomstig uit Oekraïne. Het moge duidelijk zijn dat het

voortgezet onderwijs ook voor deze meer kwetsbare leerlingen in de regio goed bereikbaar moet zijn en blijven. Daarnaast kent het Lodewijk College een regionaal onderwijsaanbod: Tweektalig Onderwijs, Technasium en Pre mbo dat voor leerlingen uit de regio toegankelijk is.

Het bestuur van VO Zeeuws-Vlaanderen heeft in 2019 op landelijk en politiek niveau gepleit voor goed en thuisnabij voortgezet onderwijs voor alle leerlingen in Zeeuws-Vlaanderen. Dat was nodig omdat de continuïteit van de vo-scholen in het gedrang kwam vanwege de stevige leerlingendaling en de knellende rijksbekostiging. Het ongewenste scenario van het verdwijnen van vo-voorzieningen in de regio zou forse impact hebben op de leefbaarheid, maar bijvoorbeeld ook op de arbeidsmarkt en het vestigingsklimaat voor bedrijven in de regio. Met steun van de lokale en regionale overheden én van het ministerie van OCW is het gelukt om het voortgezet onderwijs in de regio duurzaam te borgen. Belangrijk onderdeel daarbij was de nieuwe, aanvullende rijksbekostiging voor zogenaamde geïsoleerde scholen. Met deze regeling krijgen kleine, brede vo-scholen die geïsoleerd en op een grote afstand van de eerstvolgende school liggen, structureel extra middelen om het aanbod en de kwaliteit van het onderwijs te kunnen blijven bieden.

Het is overduidelijk dat de context van Zeeuws-Vlaanderen er één is van een uitgestrekt en dunbevolkt gebied waar veel leerlingen te maken hebben met grote reisafstanden. Met in het voortgezet onderwijs nog drie brede scholen, twee praktijkscholen en twee scholen voor speciaal onderwijs in heel de regio, die daarmee een oppervlakte van maar liefst 876 km² bedienen, is het onvermijdelijk dat grote groepen leerlingen zijn aangewezen op goede openbaar vervoervoorzieningen.

Waar wonen onze leerlingen?

De drie brede scholen en de twee praktijkscholen in Zeeuws-Vlaanderen zijn zogenaamde regioscholen en voorzien daarmee in onderwijs voor leerlingen uit een uitgestrekt gebied. Voor leerlingen uit Zeeuws-Vlaanderen is de keuze voor een vo-school beperkt en de meeste leerlingen zijn in feite aangewezen op één school in hun regio.

In bijgaande infographic hebben wij voor de scholen van VO Zeeuws-Vlaanderen inzichtelijk gemaakt waar de leerlingen wonen die op onze scholen onderwijs volgen. We vermelden daarbij alleen de woonplaatsen die op 8 kilometer of meer afstand van de school liggen. Juist voor deze leerlingen is het openbaar vervoer veelal onmisbaar om de reisbeweging tussen school en thuis met een acceptabele reisduur

af te kunnen leggen. Zoals eerder vermeld, betreft het hier ook meer kwetsbare leerlingen en grotendeels leerlingen in de leeftijd 12 t/m 15 jaar.

Een aantal belangrijke conclusies zijn:

- Ruim 1.600 leerlingen wonen op meer dan 8 km afstand van hun school. Zij hebben te maken met een dagelijkse reis van minimaal 16 km.
- Deze 1.600 leerlingen hebben te maken met een dagelijkse reisduur van minimaal 1 uur wanneer zij met de fiets naar school gaan. Bijna 600 leerlingen hebben te maken met een dagelijkse reisduur van 1,5 tot 2 uur op de fiets en ruim 250 leerlingen met een dagelijkse reisduur van meer dan 2 uur wanneer zij met de fiets naar school gaan.

Op de fiets naar school gaan is uiteraard heel normaal en ook gezond voor leerlingen. Fietsen draagt bij aan de noodzakelijke dagelijkse beweging. Uit onderzoek blijkt dat de middelbare scholier in Nederland gemiddeld zo'n 6 kilometer per rit naar school aflegt. Dit is een stuk lager dan de minimale afstand van 8 km waar veel van onze leerlingen mee te maken hebben. Voor deze leerlingen is de reisafstand veelal geen keuze, maar een noodzakelijke beweging om zo op school en weer thuis te kunnen komen.

Een lange reisafstand en -duur hebben gevolgen voor de tijd en energie die een leerling dagelijks tot zijn beschikking heeft om huiswerk te kunnen doen en aan extra onderwijsactiviteiten of aan andere activiteiten (sport, cultuur, vrijetijdsbesteding) deel te kunnen nemen. Doordat leerlingen naar verhouding meer tijd kwijt zijn aan het reizen ontstaat een kansenongelijkheid voor een groot deel van onze leerlingen. Wij pleiten zeker niet voor een gelijke reisafstand en -duur voor al onze leerlingen, want dat is niet uitvoerbaar. Wel pleiten wij voor een goede bereikbaarheid van onze scholen voor alle leerlingen in de regio in de vorm van een acceptabele reisduur per dag. Hier zien wij een essentiële rol weggelegd voor het openbaar vervoer.

Goed openbaar vervoer voor iedere leerling in de regio

Het organiseren van goed openbaar vervoer voor alle reizigers in Zeeuws-Vlaanderen is vanwege het uitgestrekt gebied en de lage bevolkingsdichtheid een flinke uitdaging. Ook wij constateren dat niet alle bussen die op vaste lijnen rijden goed gevuld zijn met reizigers en daarmee inefficiënt en kostbaar zijn.

Het Planbureau voor de Leefomgeving concludeerde recent dat de vervoersbedrijven te weinig aandacht hebben voor mensen met een laag inkomen, ouderen en

scholieren, vooral buiten de Randstad. Deze vervoersarmoede valt de ov-bedrijven niet hard aan te rekenen. Het is te veel gevraagd om van ze te verwachten dat ze miljoenen verliezen lijden op onrendabele lijnen. Maar het steeds verder schrappen in de dienstregeling, te kleine busjes laten rijden die dan soms juist weer zo vol zijn dat ze reizigers bij de halte moeten laten staan, of het streekvervoer overlaten aan vrijwilligers, zijn niet de structurele oplossingen die de scholieren van de getroffen dorpen verdienen. Ook op het platteland hebben mensen recht op een zekere basiskwaliteit van bereikbaarheid: de zekerheid dat je binnen een redelijke tijd naar school kunt en daarna weer terug naar huis.

Wat onze regio bijzonder maakt, is dat het Vlaamse onderwijs een mogelijk alternatief is. Slechte bereikbaarheid van Nederlandse voortgezet onderwijs zou er daarom toe kunnen leiden dat ouders besluiten om hun zoon of dochter in Vlaanderen 'secundair' onderwijs te laten volgen. Daarmee zouden alle inspanningen en investeringen die de overheden en scholen in de afgelopen jaren gepleegd hebben, mogelijk teniet gedaan worden. Bekend is ook dat zodra jongeren in het Vlaams onderwijs terecht komen, zij daar dan ook voor het vervolgonderwijs blijven. Dit heeft uiteraard gevolgen voor het middelbaar beroepsonderwijs en het hoger onderwijs in Zeeland, maar ook voor het regionale bedrijfsleven.

Leerlingen vormen een belangrijke en, zoals we in onze infographic laten zien, ook een grote doelgroep voor het openbaar vervoer in onze regio. Voor een groot deel van onze leerlingen is het openbaar vervoer een belangrijk of zelfs het enige mogelijke vervoermiddel om zo binnen een acceptabele tijd op school te kunnen komen. Onder goed openbaar vervoer voor onze leerlingen verstaan wij:

- Een goede aansluiting op de start- en eindtijden van de school;
- Waar in alle delen in Zeeuws-Vlaanderen een beroep op kan worden gedaan;
- Betaalbaar voor alle ouders/verzorgers.

Kort geleden hebben wij alle leerlingen en ouders/verzorgers in Zeeuws-Vlaanderen geënquêteerd over de schooltijden en het vervoer naar de scholen. Daaruit bleek dat de aansluiting met het openbaar vervoer voor met name de ouders/verzorgers en leerlingen buiten de centrumkernen (Oostburg, Terneuzen en Hulst) een belangrijke rol speelt. Volgens hen gaat 7% van de leerlingen altijd met de bus naar school en 38% soms tot vaak. Het openbaar vervoer sluit volgens een groot deel (70%) van de ouders/verzorgers van de leerlingen uit het buitengebied slecht tot zeer slecht aan op de schooltijden en bijna de helft geeft aan dat hun kind vanwege de slechte aansluiting op de schooltijden daarom ook niet met de bus gaat. Het aantal

leerlingen dat (nu al) niet met het openbaar vervoer naar school reist omdat de aansluiting onvoldoende is, is erg hoog.

Op een aantal plaatsen zijn zogenaamde scholierenlijnen ingelegd, zoals tussen Sas van Gent-Koewacht-Hulst, Kloosterzande-Terneuzen en Eede-Oostburg. Voor leerlingen uit de desbetreffende woonplaatsen is de scholierenlijn veelal de enige mogelijkheid om binnen een acceptabele reistijd op school te kunnen komen. In verschillende plaatsen in Zeeuws-Vlaanderen, zoals in Hoofdplaat of Ossensisse rijden deze scholierenlijnen niet, terwijl ook daar onze leerlingen wonen en de reisafstanden en reisduur waar deze leerlingen mee te maken hebben groot zijn (meer dan 2 uur per dag).

Wij hebben begrepen dat binnen de kaders van de nieuwe concessie wellicht een minimum volume van 15 reizigers gehanteerd gaat worden om het bestaansrecht van de scholierenlijnen te garanderen. Gezien het huidige aantal leerlingen dat nu gebruik maakt van deze scholierenlijnen voorzien wij dat daardoor straks geen enkele scholierenlijn meer aangeboden zal worden in Zeeuws-Vlaanderen. Daarmee komt de bereikbaarheid van onze scholen nog verder onder druk te staan. Op dit moment kunnen wij niet inschatten hoe het meer fijnmazige openbaar vervoersysteem dat de provincie voor ogen heeft uit gaat pakken voor onze leerlingen in Zeeuws-Vlaanderen en of daarmee de bereikbaarheid van onze scholen voor alle leerlingen is gegarandeerd. Wij maken ons daar wel grote zorgen over.

Wij zijn van mening dat een meer flexibel en op vraag-aanbod afgestemd openbaar vervoersysteem de beste garanties biedt voor de bereikbaarheid van onze scholen voor de leerlingen die met een grote reisafstand en lange reisduur te maken hebben. We vinden in elk geval dat het systeem aan de volgende voorwaarden zou moeten voldoen:

- In ieder geval voor elke leerling die op 8 km of meer van school woont, geldt dat hij of zij de dichtstbijzijnde vo-school kan bereiken met openbaar vervoer binnen een reisduur (enkele reis) van maximaal drie kwartier.
- De ritten sluiten aan op de schooltijden (begin- en eindtijden) en het jaarrooster. Provincie/aanbieder openbaar vervoer en de scholen plegen hierover jaarlijks overleg en zoeken daarbij naar een optimale aansluiting. Indien nodig stellen we hiervoor gezamenlijk een vervoerscoördinator aan.
- De huidige scholierenlijnen blijven intact ongeacht het aantal reizigers of krijgen een gelijkwaardig alternatief.

- Het fijnmazige openbaar vervoersysteem, dat ook aan de meer afgelegen en kleinere kernen dekking biedt, is laagdrempelig.
- Voor leerlingen in het voortgezet onderwijs geldt een aantrekkelijk tarief.

Uiteraard gaan we graag met de gemeenten en de provincie in gesprek over de bereikbaarheid van onze scholen en denken wij graag mee in de verdere uitwerking van de nieuwe concessieregeling.

College van bestuur stichting VO Zeeuws-Vlaanderen